

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v B., proti žalovanému **O.**, so sídlom v B., **o zaplatenie 9 958,18 € (300 000 Sk)**, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 4 C 160/2005, na dovolania žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 109/2008 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 6. mája 2009 sp. zn. 3 Co 59/2009, takto

r o z h o d o l :

1. Dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 6. mája 2009 sp. zn. 3 Co 59/2009 **o d m i e t a .**
2. Konanie o dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 109/2008 **z a s t a v u j e .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby žalovaný bol súdom zviazaný zaplatiť mu 300 000 Sk ako jednorázové odškodné za to, že vinou žalovaného nemohol užívať pokojne a nerušene ako vlastníak svoj byt č. X. nachádzajúci sa na I. poschodí bytového domu č. p. X. v B..

Okresný súd Bardejov uznesením zo 7. februára 2008 č.k. 4 C 160/2005-35 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov s odôvodnením, že jeho majetkové a sociálne pomery neodôvodňujú jeho oslobodenie od súdnych poplatkov. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 109/2008 napadnuté rozhodnutie potvrdil s poukazom na jeho vecnú správnosť. Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu

napadol žalobca dovolaním. Rozhodnutie, proti ktorému ho podal, označil za „nezákonné, nespravodlivé, ale aj nezmyselné“.

Okresný súd Bardejov uznesením zo 17. marca 2009 č.k. 4 C 160/2005-59 rozhodol, že žalobcovi neustanovuje zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením zo 6. mája 2009 sp. zn. 3 Co 59/2009 napadnuté rozhodnutie potvrdil, lebo odvolacie námietky považoval za nedôvodné. Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa jeho názoru nespravodlivé, ktoré mu bráni vo výkone spravodlivosti a práva na riadne súdne konanie.

Žalovaný sa k dovolaniam žalobcu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podal včas účastník konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

1. Z dôvodov, ktoré so zreteľom na okolnosti danej veci vyplývajú z potreby vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), posudzoval dovolací súd najskôr to, či sú procesne prípustné dovolania žalobcu smerujúce proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 6. mája 2009 sp. zn. 3 Co 59/2009.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednáwanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide

o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže v prípade dovolateľom napadnutého uznesenia ide o také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť dovolania žalobcu vyvodit' z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Žalobca netvrdil, že by v konaní pri rozhodovaní o jeho žiadosti, aby mu súd ustanovil zástupcu z radov advokátov, došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolateľ tvrdí, že mu v konaní pri rozhodovaní o uvedenej žiadosti bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možností pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho – zákonu sa priečiaceho postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú vo všeobecnosti a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené kumulatívne.

Žalobca podal žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čím došlo k splneniu vyššie uvedeného predpokladu označeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (viď vyššie b/), treba uviesť, že pre záver súdu o danosti podmienok pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v § 138 O.s.p. (najmä existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie a skutočnosť, že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Pri rozhodovaní o oslobodení fyzickej osoby od súdnych poplatkov súd berie na zreteľ najmä jej celkové majetkové, zdravotné a sociálne pomery, výšku súdneho poplatku, predpokladané trovy dokazovania, povahu žalobou uplatneného nároku. Zhodnotenie týchto aspektov sa musí premietnuť do záveru, či účastník je schopný zaplatiť súdne poplatky; ak to pomery účastníka nedovoľujú, prizná mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak len ak účastník svoje právo neuplatňuje (nebráni) svojvoľne alebo zrejme bezúspešne.

Štrením osobných majetkových a sociálnych pomerov žalobcu, ku ktorému v danom prípade pristúpili súdy nižších stupňov, boli obstarané skutkové zistenia tvoriace podklad pre rozhodnutie súdu. Zistený skutkový stav podriaďuje súd pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy v rámci právneho posúdenia. Právne posúdenie je nesprávne, ak sa súd pri ňom dopustil omylu buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval. Právnym posúdením ale súd nemôže účastníkovi odňať možnosť konať pred súdom, lebo

právnym posúdením sa mu neznemožňuje realizácia jeho procesných práv (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Nesprávne právne posúdenie preto treba považovať (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); tento dôvod ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa sudy pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu, aby mu bol ustanovený zástupca z radov advokátov, dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu majúceho za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže procesná prípustnosť dovolania žalobcu smerujúceho proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie o neustanovení žalobcovi zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, nevyplýva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol toto jeho dovolanie ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

2. Pokiaľ ide o dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 109/2008, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bardejov zo 7. februára 2008 č.k. 4 C 160/2005-35 nepriznávajúce žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Zo spisu vyplýva, že žalobca bol poučený o tom, že dovolateľ bez právnického vzdelania musí byť zastúpený advokátom. Žalobca nepreukázal, že má právnické vzdelanie a bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu

neustanovuje zástupca z radov advokátov. Napriek tomu však do spisu nezaložil advokátovi udelenú plnú moc na jeho zastupovanie v dovolacom konaní. V dôsledku toho zostal nedostatok uvedenej osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o tomto dovolaní žalobcu zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom sa nemohol zaoberať jeho procesnou prípustnosťou ani dôvodnosťou.

Žalobca z procesného hľadiska zaviniť, že sa jeho dovolanie muselo odmietnuť, resp. že sa konanie o jeho dovolaní muselo zastaviť, a preto mu vznikla povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. novembra 2009

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková